

Sygn. akt III AUa 106/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak SO del. do SA Iwona Jawor-Piszcz (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2019 r. w Lublinie

sprawy W. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji W. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 22 listopada 2018 r. sygn. akt IV U 1270/17

I. **oddala apelację;**

II. **nie obciąża W. P. kosztami postępowania apelacyjnego.**

Iwona Jawor-Piszcz Elżbieta Gawda Krzysztof Szewczak

Sygn. akt III AUa 106/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 października 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił wnioskodawcy W. P. przyznania prawa do emerytury przyjmując, że na dzień 1 stycznia 1999 r., nie osiągnął on 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca odwołał się od powyższej decyzji, domagając się zmiany decyzji i ustalenia emerytury w obniżonym wieku. Podniósł, że pracował w warunkach szczególnych podczas zatrudnienia w Miejskim Zarządzie (...) w Z. w

okresie od dnia 12 sierpnia 1979 r. do 9 dnia czerwca 1983 r. oraz że w okresie od dnia 1 września 1991 r. do dnia 31 grudnia 1991 r. prowadził działalność gospodarczą i opłacał składki.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia faktyczne i ocena prawna.

W. P., urodzony dnia (...), z zawodu kierowca, dnia 12 września 2017 r. złożył wniosek do organu rentowego o przyznanie mu prawa do emerytury. Wnioskodawca posiada uprawnienia do kierowania samochodami osobowymi kat. (...) od dnia 26 października 1976 r., samochodem ciężarowym kat. (...) od dnia 7 maja 1979 r., autobusem kat. (...) od dnia 11 listopada 1983 r., samochodem ciężarowym z naczepą kat. (...) od dnia 11 listopada 1983 r. W. P. pracował w Miejskim Zarządzie (...) w Z. w okresie od dnia 21 sierpnia 1979 r. do dnia 9 czerwca 1983 r. jako kierowca samochodów ciężarowych. Zakład zajmował się budową dróg lokalnych, remontami tych dróg, produkował asfalt do remontu dróg. Do obowiązków wnioskodawcy należało przewożenie ziemi, gruzu, piasku, żużlu, cementu, wszystkie te materiały potrzebne były do budowy parkingów, stadionu w Z., domu dziecka. Wnioskodawca jeździł samochodem marki S. (...), J. S. i S. (...).

Sąd pierwszej instancji ustalił także, iż wnioskodawca od dnia 1 września 1991 r. do końca 1991 r. prowadził działalność gospodarczą. Na poczet składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej dokonał wpłat w następujących kwotach: miesiąc wrzesień 1991 r. – 387100 zł, miesiąc październik 1991 – 387100 zł, miesiąc listopad 1991 – 387100 zł, miesiąc grudzień 1991 – 426800 zł. Jednakże, na mocy decyzji z dnia 27 stycznia 1992 r. organ rentowy stwierdził, iż wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą od dnia 1 września 1991 r., i dokonał zwrotu kwot wpłaconych na składki w łącznej kwocie 1588100 zł.

Ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy oparł na dowodach z zeznań wnioskodawcy, świadków A. N., A. S., akt organu rentowego, akt osobowych wnioskodawcy oraz akt niniejszej sprawy, uznając te dowody za wiarygodne.

Dokonując oceny prawnej Sąd pierwszej instancji w oparciu o regulację zawartą w art. 184 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2018 poz. 1270 tekst jednolity ze zm., zwanej dalej ustawą emerytalną) oraz w świetle § 2, § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43), przytoczył ustawowe przesłanki emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Za bezsporne uznał, że wnioskodawca ukończył wiek 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Sąd Okręgowy wskazał, iż spór ogniskował w sprawie co do dwóch zagadnień, tj. 25 letni stażu ogólnego oraz okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Analizując powyższe uznał, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na uznanie, iż wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych w Miejskim Zarządzie (...) w Z. w okresie od dnia 21 sierpnia 1979 r. do dnia 9 czerwca 1983 r., tj. 3 lata, 9 miesięcy i 20 dni, co stanowi 15 lat łącznie z okresem uznanym przez ZUS za udowodniony (14 lat 7 miesięcy).

Natomiast za nieudowodniony w toku procesu Sąd Okręgowy uznał staż ogólny wnioskodawcy w wymiarze 25 lat. W tej mierze argumentował, iż decyzją z dnia 27 stycznia 1992 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, iż wnioskodawca od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej, tj. od dnia 1 września 1991 r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą, a wpłaty dokonane na poczet składek z tytułu prowadzenia tej działalności zostały mu zwrócone. Wobec powyższego wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r., na wymagany dla przyznania prawa do emerytury okres 25 lat udowodnił okres 24 lata 9 miesięcy i 15 dni. Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł wnioskodawca.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 2 pkt 14 ustawy emerytalnej przez błędną interpretację, czego konsekwencją było uznanie, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki 25 lat stażu ubezpieczenia wymaganego do nabycia prawa do emerytury, gdyż nie wlicza się mu się do tego stażu, okresu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 września do dnia 31 grudnia 1991 r.

- art. 1 ust. 1, art. 3 ust. 1 i art. 22 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą (Dz.U. Nr 46, poz. 250 z 1989 r. ze zm.) przez ich niezastosowanie i uznanie, że ubezpieczony nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od dnia 1 września do dnia 31 grudnia 1991 r., na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 1992 r., mimo że obowiązek taki wynikał wprost z w/w przepisów - w brzmieniu obowiązującym w tym okresie;

2. art. 233 k.p.c., poprzez błędną ocenę dowodów dotyczących podlegania przez W. P. obowiązkowi ubezpieczenia w okresie prowadzenia działalności gospodarczej i opłacenia przez niego składek na ubezpieczenie społeczne z tego tytułu, skutkiem czego było uznanie za udowodnione, że wnioskodawca temu obowiązkowi nie podlegał.

Wskazując na powyższe, wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego przyznanie ubezpieczonemu W. P. prawa do emerytury;
2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym, kosztów zastępstwa sądowego za obie instancje, według norm przepisanych.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie apelacji, zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu. Żadne z podniesionych zarzutów nie zasługują na podzielenie. Ustalenia Sądu pierwszej instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Apelant zarzucił obrazę prawa materialnego i prawa procesowego. Należy zatem w pierwszej kolejności odnieść się do zarzutu dotyczącego naruszenia prawa procesowego bowiem zarzuty te mają znaczenie dla ustalenia stanu faktycznego w sprawie, a tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny można oceniać z punktu widzenia prawa materialnego.

Naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. ma miejsce jeśli ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego wnioskowania. Tylko w przypadku braku powiązania wyprowadzonych wniosków z zebrany materiał dowodowy lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza uznane schematy logiki albo w sytuacji gdy, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, rozumowanie to nie uwzględnia prawidłowości przyczynowo skutkowych, to przeprowadzona ocena może być podważona.

Precyzując powyższy zarzut apelant zarzucił, iż Sąd uznał że wnioskodawca nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w okresie prowadzenia działalności gospodarczej. Powyższe jednak nie jest trafne w świetle zaprezentowanego stanowiska w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Okręgowy ustalił, iż wnioskodawca w okresie od dnia 1 września 1991 r. do końca 1991 r. prowadził działalność gospodarczą i opłacił składki na ubezpieczenie społeczne jednak decyzją z dnia 27 stycznia 1992 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, iż wnioskodawca od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej, tj. od dnia 1 września 1991 r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą. Wpłaty dokonane na poczet składek z tytułu prowadzenia tej działalności

zostały mu zwrócone, wobec czego okres sporny nie może uzupełniać jako składkowy brakującego stażu ogólnego do wymaganych 25 lat. Ta istotna dla sprawy okoliczność, wbrew twierdzeniu apelującego, wynika z dokumentu stanu konta ubezpieczonego (pismo ZUS z dnia 27 marca 2018 r. k. 23), który to dokument zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2019 poz. 300 tekst jednolity ze zm., zwanej dalej ustawą systemową) jest środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym. Powyższy dokument został sporządzony przez uprawniony podmiot w ramach kompetencji ustawowych, wynikających z art. 68 ustawy systemowej i jest wobec tego dokumentem urzędowym w rozumieniu z art. 244 ust. 1 k.p.c. Przywołany stan prawnym zmienia układ ciężaru dowodu i zgodnie z art. 6 k.c., to na wnioskodawcy spoczywał obowiązek udowodnienia, iż składki na ubezpieczenia społeczne są opłacone i pozostają na koncie ubezpieczonego.

Wbrew stanowisku apelującego z protokołu kontroli przeprowadzonej w dniu 25 lipca 1996 r. nie wynika, iż składki za sporny okres zostały zaewidencjonowane na koncie i nie nastąpił ich zwrot. Kontrolą bowiem objęto okres działalności wnioskodawcy jako pracodawcy od dnia 1 stycznia 1992 r. do dnia 31 maja 1996 r., a nie stan konta wnioskodawcy jako ubezpieczonego płatnika. Brak dowodu doręczenia wnioskodawcy zwróconych składek także nie podważa trafności ustaleń jak wyższej bowiem zwrot został wykazany w sposób niebudzący wątpliwości także kartą konta ubezpieczonego (dokument dołączony wraz z pismem z dnia 18 czerwca 2018 r. k. 33).

Natomiast oceniając zasadność zarzutu obrazy prawa materialnego należy podkreślić, iż prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych jest uzależnione od posiadania wymaganego okresu ubezpieczenia (składkowego lub nieskładkowego), a nie od obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu (art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej). Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 14 a ustawy emerytalnej (co do okresu przed dniem 15 listopada 1991 r.) oraz na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy emerytalnej co do okresu od dnia 16 listopada 1991 r. i na mocy art. 5 ust. 4 w zw. z art. 5 ust. 5 ustawy emerytalnej okres prowadzenia działalności gospodarczej mimo, iż stanowił zgodnie z obowiązującym stanem prawnym okres podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym nie może być uwzględniony do stażu ubezpieczeniowego jeśli składki nie zostały faktycznie opłacone. Składki zwrócone jako nadpłacone nie mogą być uznane za faktycznie opłacone, co jest koniecznym warunkiem do uznania spornego okresu jako składkowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018 r. III UK 35/17 LEX nr 2497574).

Natomiast wskazane w apelacji przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą z dniem 1 stycznia 1999 roku utraciły moc obowiązującą (art. 122 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) i nie mogą stanowić podstawy subsumcji stanu faktycznego pod wymagania ustawowe stanowiące w zakresie przesłanek do świadczenia emerytalnego w art. 184 ustawy emerytalnej.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd Apelacyjny oparł na art. 102 k.p.c., mając na względzie szczególne okoliczności sprawy, stwarzające subiektywne przekonanie wnioskodawcy o zasadności jego roszczenia.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Iwona Jawor-Piszcz Elżbieta Gawda Krzysztof Szewczak